

## Titu Maiorescu și Grigore Iunian - contracandidați în alegerile din 1891 de la Târgu-Jiu:

„Un candidat căzut și o agentă electorală deocheată...”

Zenovie CÂRLUGEA

Născut la Craiova, la 15 februarie 1840, în familia profesorului Ion Maiorescu (director al Școlii Centrale din Cetatea Băniei), Titu Maiorescu va reveni în Oltenia cu diferite prilejuri. Dacă la Craiova va poposi mai des, având în vedere calitatea de avocat pledant în varii procese, în Gorj Titu Maiorescu va ajunge doar în câteva rânduri, fie pentru a vizita Mănăstirea Polovragi și Târgu-Jiu (în vara anului 1882), fie în calitate de ministru pentru a inspecta Școala primară de băieți, unde are plăcerea să-l cunoască pe institutorul Alexandru Ștefulescu (17/29 septembrie 1888) sau cu prilejul alegerilor pentru Cameră din 1891.

Dorind să ajungă cu grupul de excursioniști și pe meleagurile Gorjului, Titu Maiorescu pleacă în vara anului 1882, într-o excursie de câteva zile, între 11 (23) și 14 (26) iunie 1882. Primul popas îl fac la Pitești, cu rămânerea peste noapte la Curtea-de-Argeș. Însoțit de câteva „dame”, Maiorescu pleacă spre Râmnicu-Vâlcea, de unde, prin Bistrița, Horezu și Polovragi (peștera), se îndreaptă spre Tg.-Jiu. „A fost drăguț, foarte drăguțe damele, plăcută dra v. Witzleben”, va nota memorialistul în jurnalul său.

În ziua de duminică 13 (25) iunie, pe la orele 14,00, grupul ajunge la Tg.-Jiu, unde sunt cazați de Dr. Culcer, căruia i se telegrafiasse din Curtea-de-Argeș în după-amiaza zilei precedente: „Sosim cu consulul german și dame mâine Duminică seara Târgu-Jiu. Autorizat de Mandrea, îmi permit rugămintea comandați hotel camere cu 5 paturi bune și cina. Rog totodată opriți 5 locuri diligența pentru luni dimineața 4 ore spre Filiași. Scuzați deranjarea. Răspuns 10 cuvinte plătit. Maiorescu ” (*Însemnări zilnice*, I, pp. 76-77).

Sejurul petrecut la Târgu-Jiu de „excursioniști”, desigur, trebuie să fi fost unul plăcut, de vreme ce a doua zi, din Filiași, Maiorescu trimite Doctorului Culcer un mesaj, în numele grupului format din doi bărbați și trei femei: „*Dr. Culcer, Târgu-Jiu, / Prions Monsieur et Madame Culcer agréer nos remerciement reiteres pour leur extreme amabilite. / Zoe Bengesco, Barronne Witzleben, Anna Rosetti, Consul de Bothmer, Maiorescu*”.

După întoarcerea din „excursia” prin localitățile subcarpatice, Maiorescu pleacă în Occident, trebuind s-o opereze de tumoare pe soția sa, Clara, într-o clinică din Anglia (a se vedea micul roman cu privire la acest episod din vara lui 1882, evocat în jurnalul său, alături fiindu-i fiica sa Livia). Să precizăm și că Anna Rosetti (1854-1914), nelipsită de la adunările *Junimii* din casa lui Maiorescu din București (str. Mercur, 3), - însoțindu-l pe critic și în excursia din 1882 - va deveni soția acestuia, în 1887, după despărțirea criticului de Clara (n.Kremnitz), în 1886.

\*

După aproape zece ani de la „excursia” făcută, Maiorescu – recent demisionar de la portofoliul Cultelor și Instrucțiunii Publice (nov. 1890-febr.1891) - revine, în primăvara lui 1891, la Târgu-Jiu, pentru alegerile de deputați. Își

depusese candidatura aici, având de înfruntat pe reprezentanții guvernamentalilor liberali din capitala Gorjului. La 5 (17) aprilie 1891, el pleacă la Craiova, iar a doua zi, sâmbătă, după-amiază, este la Tg.-Jiu, nu înainte de a-și anunța sosirea prin obișnuita telegramă: „Dispuneți de mine acolo pentru mâine de la 4 ore înainte.”

La gară este așteptat de: fam. Toma Cămărășescu, A. Cămărășescu și de „Comitetul meu electoral, compus din Miti Dănăricu (arendașul unei moșii a gen. Florescu, fetei lui și a Creditului financiar), foarte gentil, Luță Râmnicianu, Pantelimon Voiculescu (țăran alegător), Trifon Cloșanu, Const. Grigorescu (avocat), Ctin Georgescu (comersant), Șt. Udroiu (id.), Niculescu (id., negru, mic), Simion Gheorghiu (id.), Stinghe (fost jud., bun), tipogr. Miloșescu – nu în comitet. Sâmbătă seara adunați aceștia la mine la hotel până la 11, cu bere, discutat nume cu nume pe lista electorală, hotărât vizitele mele etc.” (III, p. 302).

La întrunirea politică de seara a vorbit „Iunian, plăcut palavragiu liberat, Carabatescu calmuc prost, Toma Cămărășescu – admirabil și energetic (...). Mai era să vorbească Vasile Lascăr, dar eu am plecat.”

Criticul își notează în amănunt toate cheltuielile pentru alegeri din 9, 10, 11 aprilie 1991: „Primul drum – 160; contribuția la București – 500; scrisori către alegători – 25; Discursul meu pentru ref. Instructori (imprimat) – 528, poșta și telegramă – 60; călătoria elect. la Tg.Jiului și hotel – 300; Tipografia locală și 4 abonamente *Parângul* – 48; Sala întrunirii – 80; Birja Petre Măruț 35 + 10 =45; Consumația sara de marți (bere etc.) – 76; două birji la alegeri – 45; lui Toma Cămărășescu la 15 apr. 91 = 1000, Cadouri: 30 butii Miti, 20 id. S. Gheorghiu, 50 chisele cu bomboane. L. Râmnicianu, 18 bomb. Mme Cămărășescu – 118.” (III, pp. 302+303).

Joi 11-23 aprilie 1891: soare vânt, cald.

Ieri miercuri alegerea col II T. Cămărășescu, „eu aproape toată ziua în Camera alături de sala votării la Primărie.” Deși pleacă pe la ora 16, Maiorescu află rezultatul votului: votanți 180 (din 190 înscriși pe listă, 3 morți). Bilete anulate: 11. IUNIAN : 83; eu – 62, guvernamentalul Mihuț – 24, așadar balotaj. Din voturile anulate, erau 5 ale mele, lui Iunian îi lipseau 2 voturi ca să fie proclamat.”

Transmite la București rezultatul: „Balotajiu” și Emiliei Humpel, sora sa de la Iași: „Rămas în balotajiu”.

Observațiile privindu-i pe alegătorii săi sunt de genul: „Alegătorii mei, foarte gentilul Miti Dănăricu și Luță Râmnicianu.”

„Violent au agitat către mine – notează Maiorescu – Moschuna și Vasile Lascăr, veniți pentru aceasta din București.[...] În Primărie agită pentru Iunian (al cărui socru este Săftoiu) Iancu Barbovici, omul lui Aurelian.”

Situația în Colegiul II de Gorj era aceasta: „Junimiștii (prin frații Dănăricu, fruntea comerțului de aici) au vreo 60 de voturi sigur. Colectiviștii vreo 50 (Iunian).

Funcționarii s-au împărțit: 24 au votat pe Mihuț, 33 pe Iunian. Poate vreo 4-5 pe mine.

*Eu impasibil, vesel. Și Anicuța. –Zile plăcute aici.*”, s.n. (*Însemnări zilnice*, III, 1887-1891, ed. 1943, pp. 34-35).

Sâmbătă 13/25 aprilie, la ora 6, criticul sosește la București, după ce călătorise toată noaptea. Duminică 14/26 aprilie 1891 îi telegrafiază lui Toma Cămărășescu, fruntaș conservator local [prefect în trei rânduri]. Informează că va sosi luni la ora 3 (15/27 aprilie 1891).

Martți 15/28 aprilie este din nou la Tg.-Jiu. E o zi cu nouri și soare, cam frig. Plecase cu Anicuța din București la ora 7 seara, înnoptând în Craiova. La 9 era deja în tren, având în compania compartimentului pe Prof. Pleșoianu și deputatul Argetoianu. „Dejunat la Filiași și cu fiul ticălosului de Nae Săulescu”. La 3 ½ Maiorescu (însoțit de Anna Rosetti, noua soție) ajunge la Tg.-Jiu, fiind așteptat în gară de: „Toma Cămărășescu, Const. Dănăricu, S. Gheorghiu, Bălteanu, tânărul Părăianu, Stinghe etc.”

Seara, „comitetul meu electoral, la mine la hotel: T. Cămărășescu, Miti și Const. Dănăricu, Bălteanu, Câlniceanu, Luță Râmnicănu, Al. Cămărășescu, fostul procuror Crăsnaru, destituit ieri, încă unul, Stinghe”. A dat 1000 de franci liderului local Toma Cămărășescu „în comptul cheltuieli de alegeri”, apoi „dat gentilului Mitu cigaretă frumoasă de chihlimbar de Buzău. Dat lui Simion Gheorghiu idem, mai mică.”

„Miercuri 17/29 Aprilie 1891. Târgu-Jiu. Ziua alegerii în balotaj. Candidatul Mihuț retras, guvernul dă concurs colectivistului Iunian. Așadar puțină șansă pentru mine.”

Dimineața ploaie. Vizitează cu Anicuța familia dr. Titu Frumușanu „unde și maică-sa, vechie cunoștință a mea de la 1847 la Craiova. Acolo și o dșoară Pliniceanu, orfană. Acum soare și f. cald.”

Aseară „teribilă tevatură cu schimbarea biletelor, iute peste noapte imprimare din nou 11-12. Mișu Slăvesc, venit din Craiova, ca să vază cum se petrece alegerea mea.”

În continuare, Maiorescu consemnează textul telegramei trimis la București:

„Tel. Laurian – București: Ales colectivistul Iunian susținut de guvern, cu 107 voturi, eu rămas cu 67 voturi și 5 anulate. Maiorescu.”

Joi 18/ 30 Aprilie 1891. Tg.Jiu. Aseară masă la T. Cămărășescu cu Crăsnaru, nevasta lui și belgiane din familia ei. Peste noapte furtună cu fulgere. Azi cald, soare. Noi veseli. Plecăm astăzi la 12,40”.

Înainte de plecarea din Tg.-Jiu, Maiorescu dă o telegramă la Craiova, lui Nicolaus Racoviță: „*Un candidat căzut și o agentă electorală deocheată caută refugiu pentru o noapte în sânul familiei. Sosesc astăzi Joi sara 9 ore. Maiorescu.*” (III, p. 308).

Pleacă la București vineri 19 aprilie/ 1 Mai 1891: „În vagon Titulescu cu vreo 9 copii mergeau de sărbători la Potcoava, dna Ulysse Boldescu la București. La 8 ¾ Maiorescu și Anicuța sosesc la București. În mica grădină din fața casei, florile de castan erau „gata de spart”, iar caisul „în deplină verdeață”; frunzele de salcâm „încă subțiri”, asemenea „vița sălbatică și clementis”... În schimb, duminică 21/ 3 mai, liliacul din grădină a înflorit și castanul cu flori alb-roșii „dar nu deplin”: „Fericirea noastră – terasa.”

Din București îi telegrafiază lui Miti Dănăricu într-o chestie particulară: „Dorința D-tale pt asigurare s-a îndeplinit.” (p. 320).

Vara lui 1891, Maiorescu pleacă împreună cu Ana Rosetti într-o lungă călătorie prin Austria, Germania, Italia, Veneția, Viena, după care iar va reveni la Craiova pentru a pleda într-un proces al lui Dinu Mihail...

(Cf. Titu Maiorescu, *Însemnări zilnice*. Publicate cu o introducere și note de I. Rădulescu-Pogoneanu, III, 1887-1891, Editura Librăriei Socec&Co., S.A.R., București, [1943]).

